

LINTUVESIPÄIVÄT 2026

Maastokohteiden esittelyt

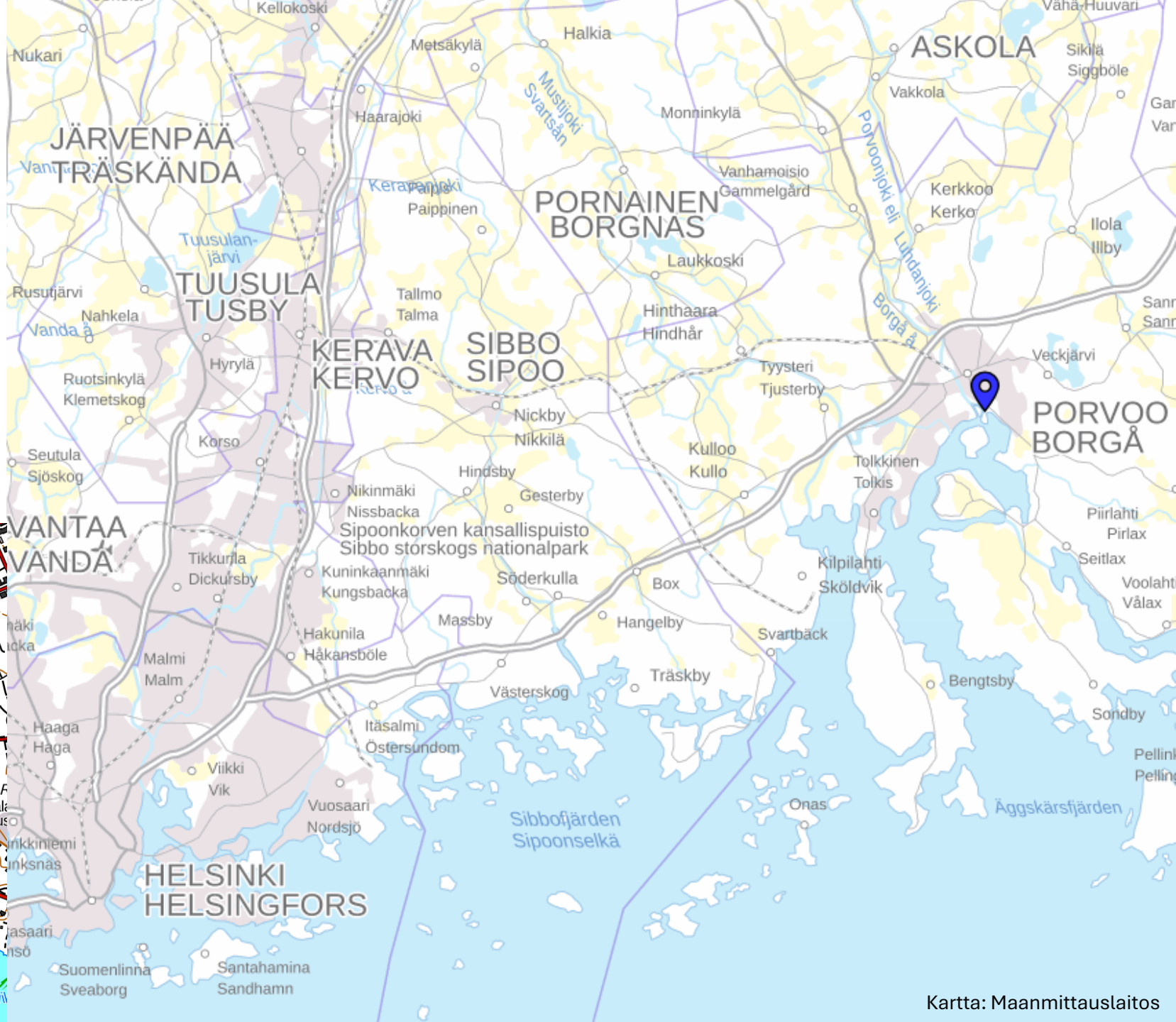
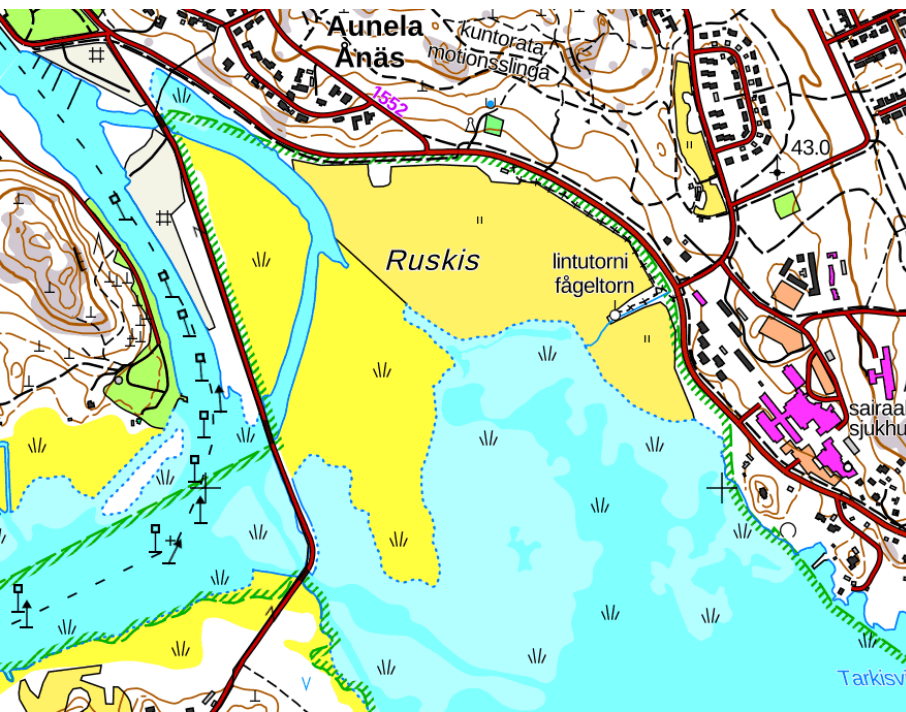
Mikko Koho, Salla Waldmann

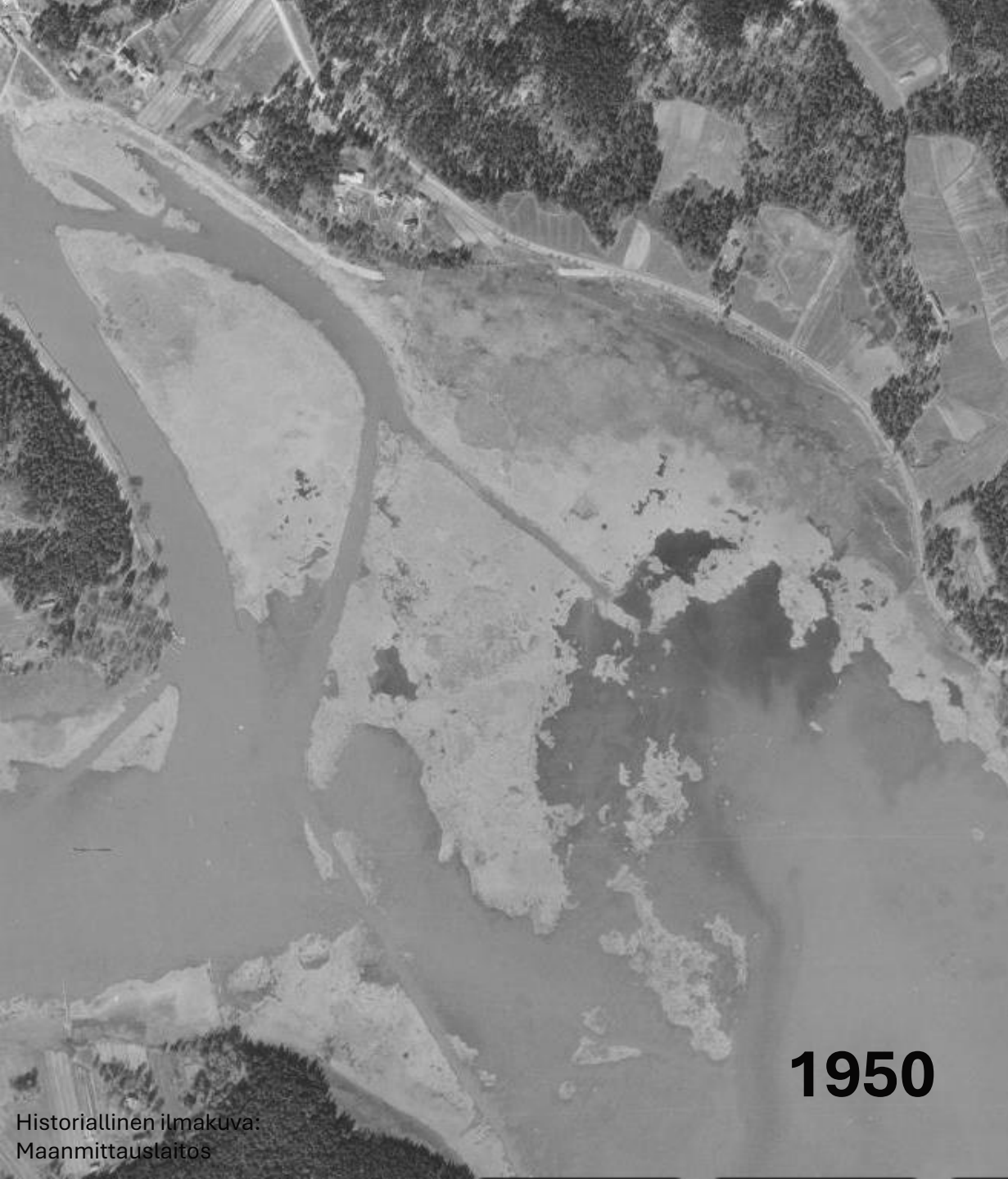
1.9.2026

elinvoimakeskus.fi

Ruskis, Porvoo

1950

Historiallinen ilmakekuva:
Maanmittauslaitos

Taustaa

- Suojelualue (YSA) Porvoonjoen suistossa Porvoon keskustan eteläpuolella
- Kansainvälisesti arvokas linnustoalue ja yksi Etelä-Suomen tärkeimmistä lintuvesistä
 - Natura 2000: Porvoonjoen suisto-Stensböle (SPA, SAC)
 - Kuuluu Ramsar-kosteikkoihin ja IBA-alueisiin
- 1940- ja 1950-luvuilla paljon avointa vesialuetta
- Rehevöityminen, maankohoaminen ja Sikosaarentien rakentaminen ovat lisänneet umpeenkasvua
- Alueen kunnostus ja hoito aloitettu LIFE-hankkeissa
 - Ruoppaukset
 - Pohjoisniityn laidunnus ja niitto

Helmi-ohjelma alkoi

- Jatkettiin Lintulahdet Life-hankkeessa aloitettuja toimenpiteitä
- Ensiksi niitettiin vain pohjoisniittyä, myöhemmin myös länsiniittyjä
- Helmi-vieraspetopyynti: joulukuu 2021- kevät 2024
 - Pyynti lopetettiin, kun pyyntitoiminnan kehittämiseen ja yhteistyön vahvistamiseen liittyvät tavoitteet eivät toteutuneet alueella siinä määrin kuin hankkeessa alun perin toivottiin.

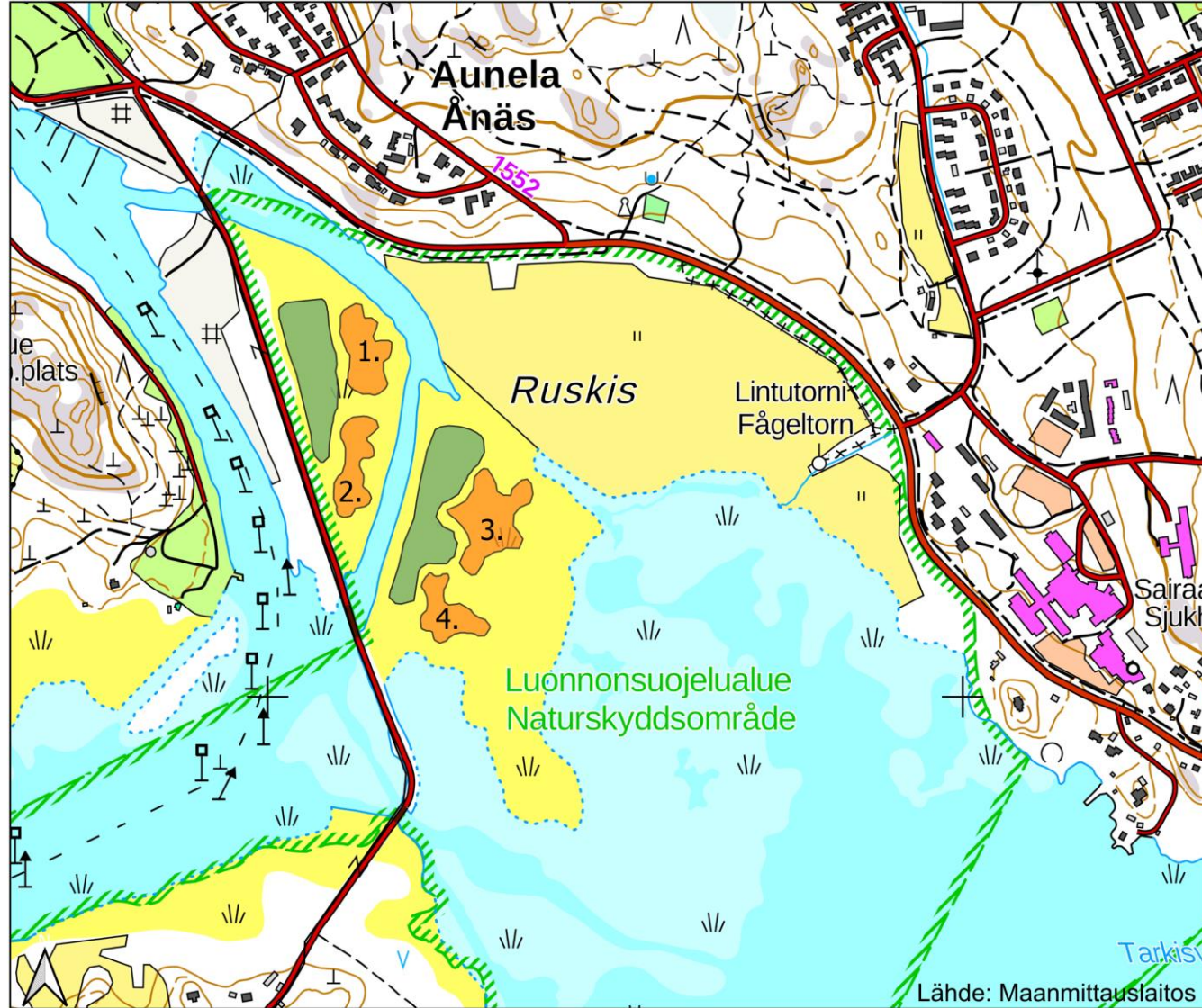

Niittomurskaus

- Laajojen alueiden niittomurskaus rinnekoneella
- Vuonna 2024 märemmille alueille lisäksi kelluva kaivinkone
 - Pystyy toimimaan kuivalla ja märällä luhdalla, saa murskattua ruovikon avoveteen asti
 - Jäi vuosittaiseksi toimenpiteeksi rinnekoneen ohelle

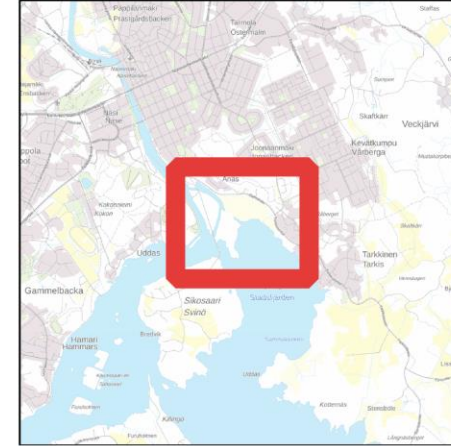

Länsiniittyjen lampareet

0 0,1 0,2 0,3 0,4 km

Koordinaattijärjestelmä: EUREF FIN
TM35FIN

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

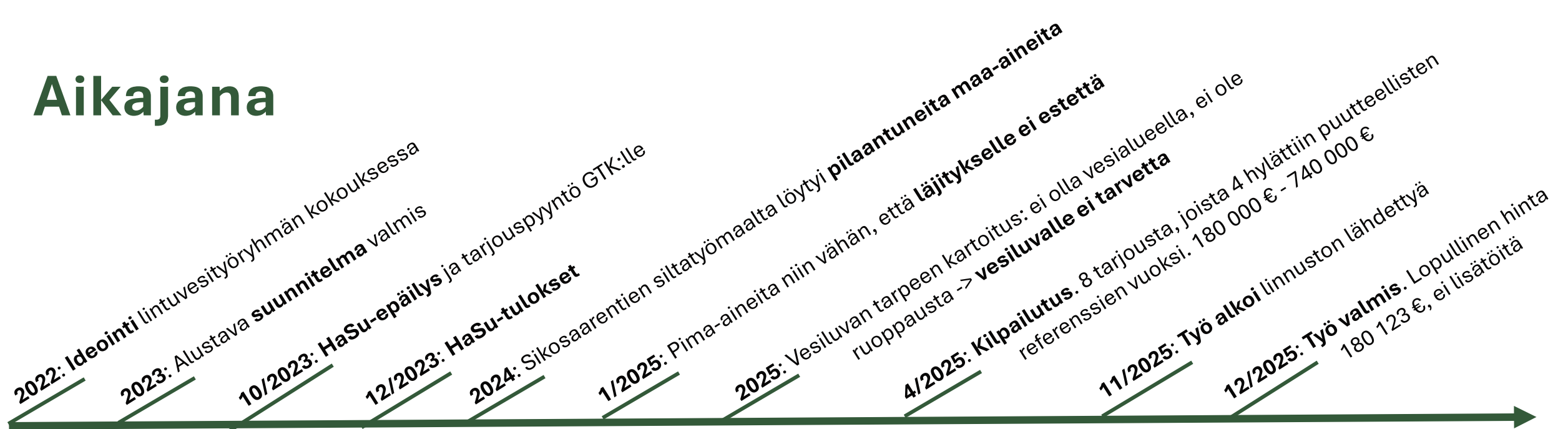
Porvoon Ruskiksen lampareet

- Kaivettavat lampareet
- Läjitysalueet

Uudenmaan ELY ympäristö ja luonnonvarat
Salla Waldmann
19.12.2023

Aikajana

- Epäily GTK:n happamat sulfaattimaat-karttapalvelun pohjalta
- Tulokset joulukuussa 2023:
 - Pinnalla 40 cm orgaaninen kerros, joka koostui järviruo'on jäänteistä. Sen alla liejusavi/saviliejukerros
 - HaSu-maita löytyi 40cm syvyydestä eteenpäin: kaikki orgaanisen kerroksen alta löytyneet kerrokset hapettumattomia
- Vältettiin happamien maiden aiheuttamat ongelmat
 - Lampareet eivät yhteydessä avoveteen
 - Happamat läjitysmassat peitettiin pintaosan orgaanisella kerroksella

Ennen
lampareita
30.10.2025

Lampareet
valmiina
8.5.2026

Linnusto

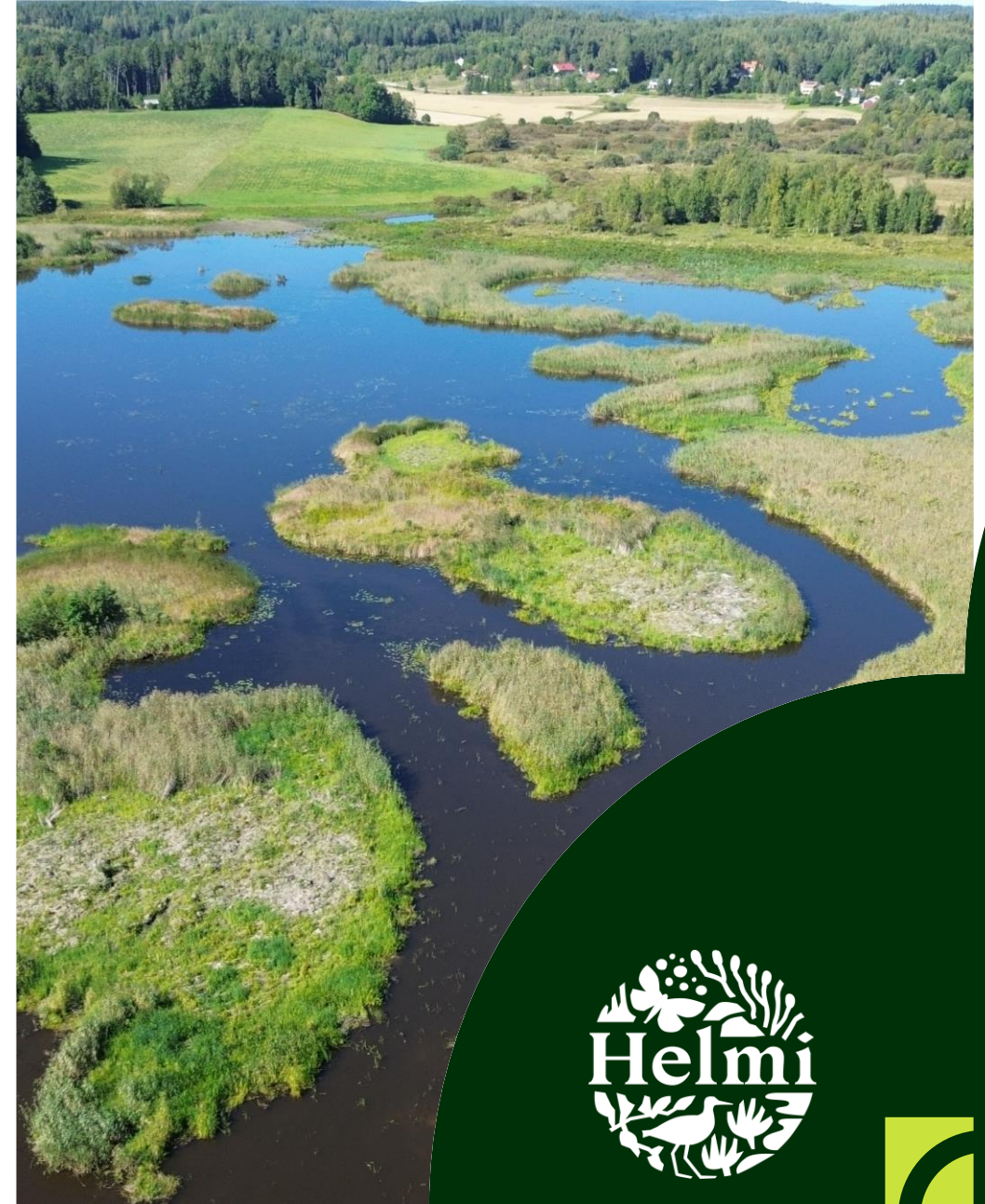
- Helmi-ohjelman myötä toteutetut niitot, laidunnus ja uusien hoitoniittyjen perustaminen ovat selvästi parantaneet Ruskiksen linnustoarvoja. Erityisesti kahlaajien, sorsien ja avomaan lintujen määrät ovat kasvaneet huomattavasti, ja alueen merkitys sekä pesimä- että muutonaikaisena kosteikkona on vahvistunut.

Vaanilanlahti, Lohja

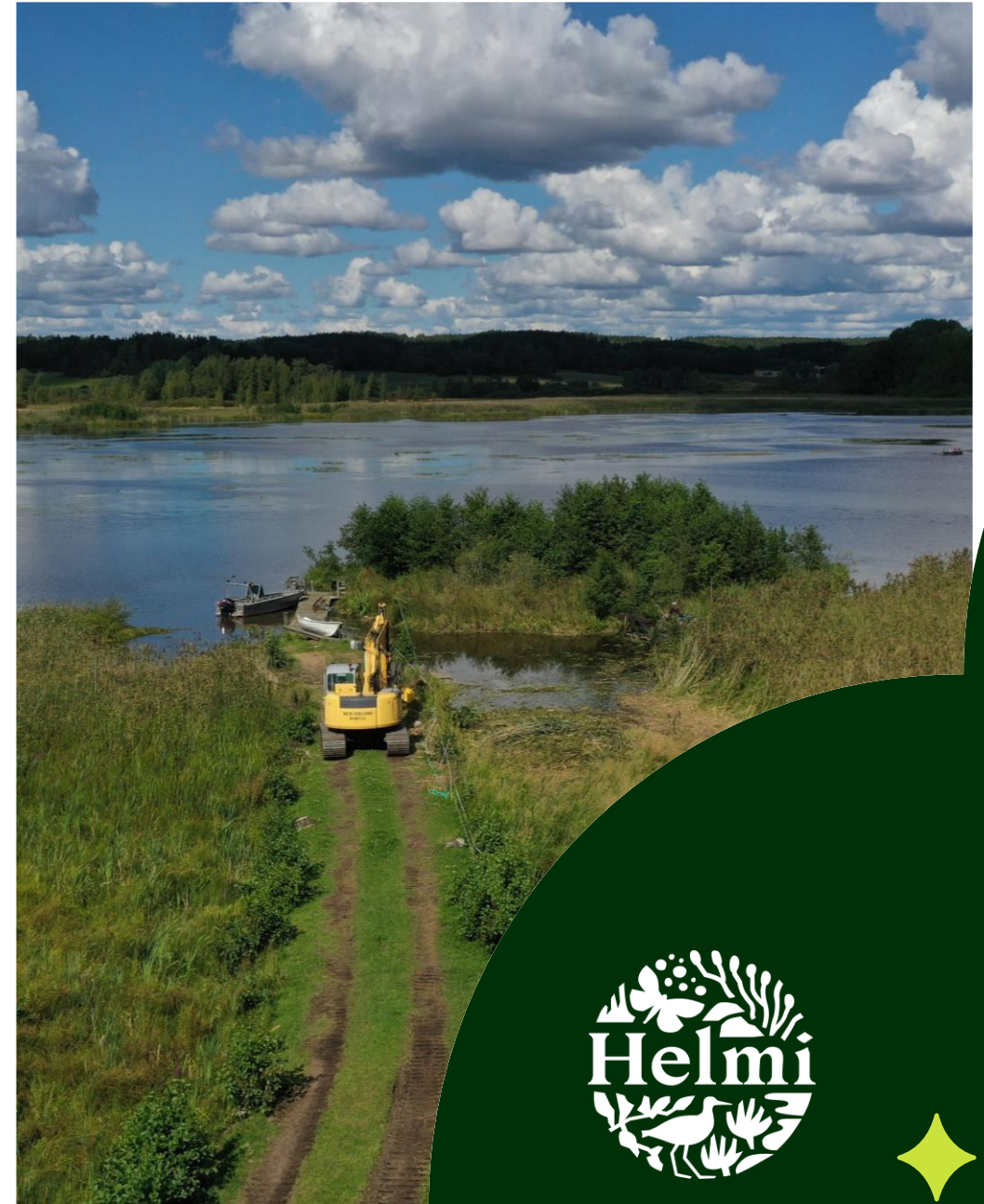
Taustaa

- Osa arvokasta lintuvesikokonaisuutta Lohjalla.
 - Natura: Nummi-Pusulan lintuvedet, SPA ja SAC
 - YSA
 - Kuuluu valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan
- Hiidenveden pitkän ja kapean, etelään työntyvän lahden umpeenkasvava pohjukka.
- 68 ha
- Mosaiikkimainen elinympäristö, jota luonnehtivat laajat luhdat, ruovikot, pensaikot ja avovesilaikut.
- Tärkeä pesimäympäristö muun muassa vaativille vesilinnuille. Paljon myös direktiivilajeja (sudenkorennot, viitasammakko).

Nykyiset olosuhteet

- Vaanilanlahti on erittäin matala, keskisyvyys vain 1,3 metriä.
- Myllyojan/Santojan kautta tuleva kuormitus kiihdyttää umpeenkasvua.
- Haitallinen vieraslaji isosorsimo on muodostanut laajoja massakasvustoja.
 - Isosorsimo syrjäyttää alkuperäislajistoa ja tuhoaa lintujen elinympäristöä ja esim. hauen kutualueita.

Helmi vieraspeto- hanke

- Supikoirakanta saatu hyvin kuriin
 - Kanta tarkastettu dronella lukuisia kertoja keväällä eikä yhtäkään supia löytynyt
- Minkinpyyntiä tehostettu
 - Minkkiä on rautapyydetty tehostetusti kaksi viimeistä kautta ja kantaa on saatu huomattavasti pieneneään
 - Rautoja minkkilautoilla

BURREL #01 M 31/08/2026 02:19:09 017°C

© Jyri Mononen

BURREL #01 M 19/04/2026 02:12:45 001°C

Vaanilanlahden kunnostukset

- Tavoitteena oli lisätä avointa vesipinta-alaa alueella.
- Veden kiertoa ja virtauksia haluttiin parantaa Haudansalmessa.
- Vesilinnuille suojaisia pesimä-, pienpoikas- ja ruokailualueita.
- Ruoppaukset erityisesti isosorsimon massakasvustoihin.

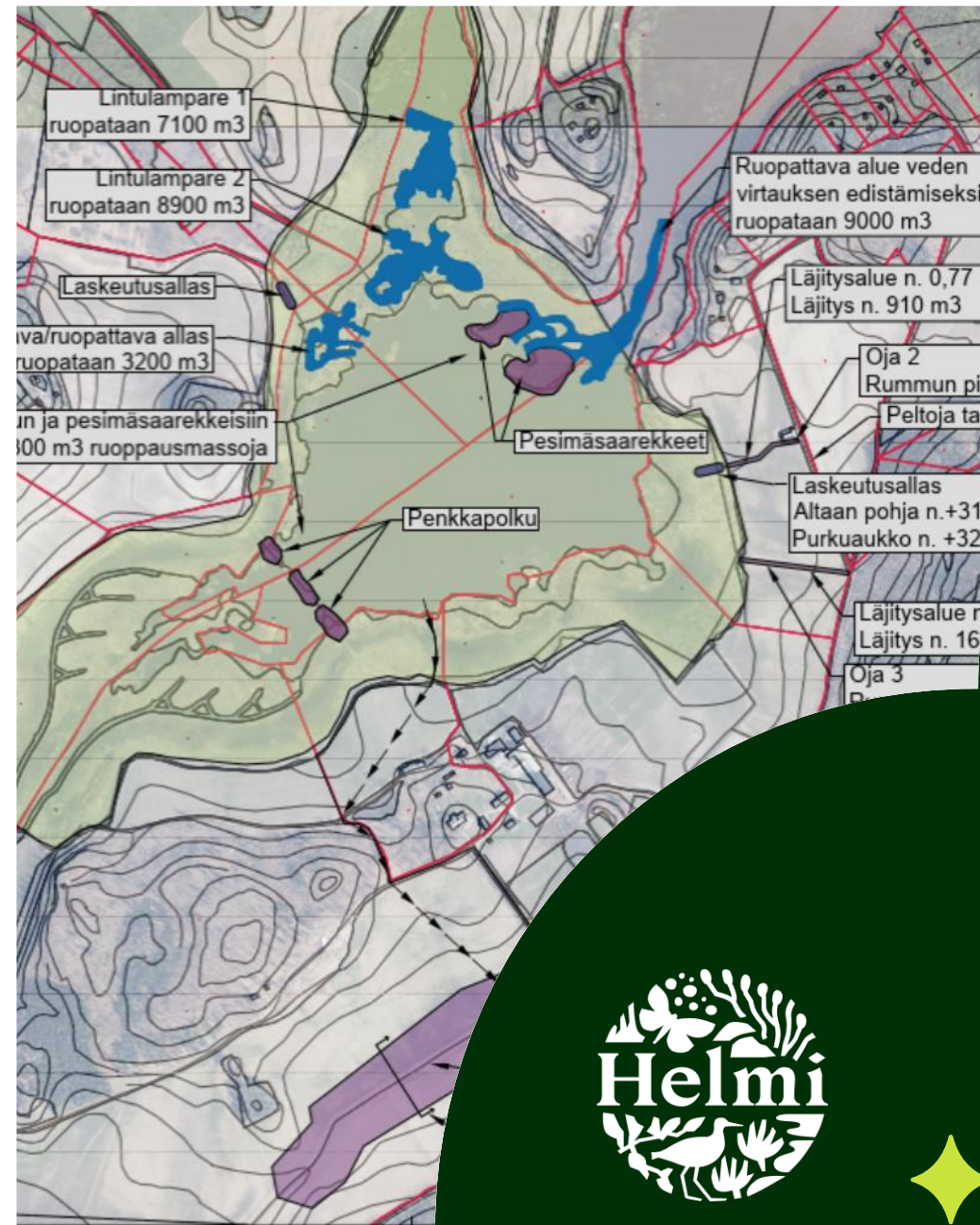
Prosessi

- Tilaisuudet maanomistajille 06/2022 ja 12/2022
- Suunnitelma valmis 09/2023
- Vesilupahakemus vuodenvaihdte 23/24
- Vesilupa 12/2024
- Työt alkaa 10/2025
- Valmis 03/2026 (viimeistelyitä vielä kesken)

Suunnitellut kunnostustoimenpiteet

- Ruoppausten kokonaispinta-ala noin 3,2 hehtaaria.
- Poistettavan massan enimmäismäärä 28 200 kuutiometriä.
- Ruoppaussyvyys noin yksi metri keskivedenpinnasta.
- Ruovikon sisään kaksi erillistä yhden hehtaarin lintulampareita.
- Päävesialueeseen yhteyteen yksi suojainen 0,37 hehtaarin allas.

Massojen hyödyntämisen alkuperäinen suunnitelma

- Noin 12 800 kuutiometriä massoja varattiin pesimäsaarekkeiden vahvistamiseen.
 - Saarekkeet tarjoavat vesilinnuille suojaa pienpedoilta.
- Noin 5 500 kuutiometriä varattiin karjan penkkapolun korottamiseen.
 - Historiallisen laidunreitin tarkoituksena tehostaa rantalaidunnusta lahden toisella puolella.
- Loput 9 900 kuutiometriä suunniteltiin vietäväksi pelloille maanparannukseen.

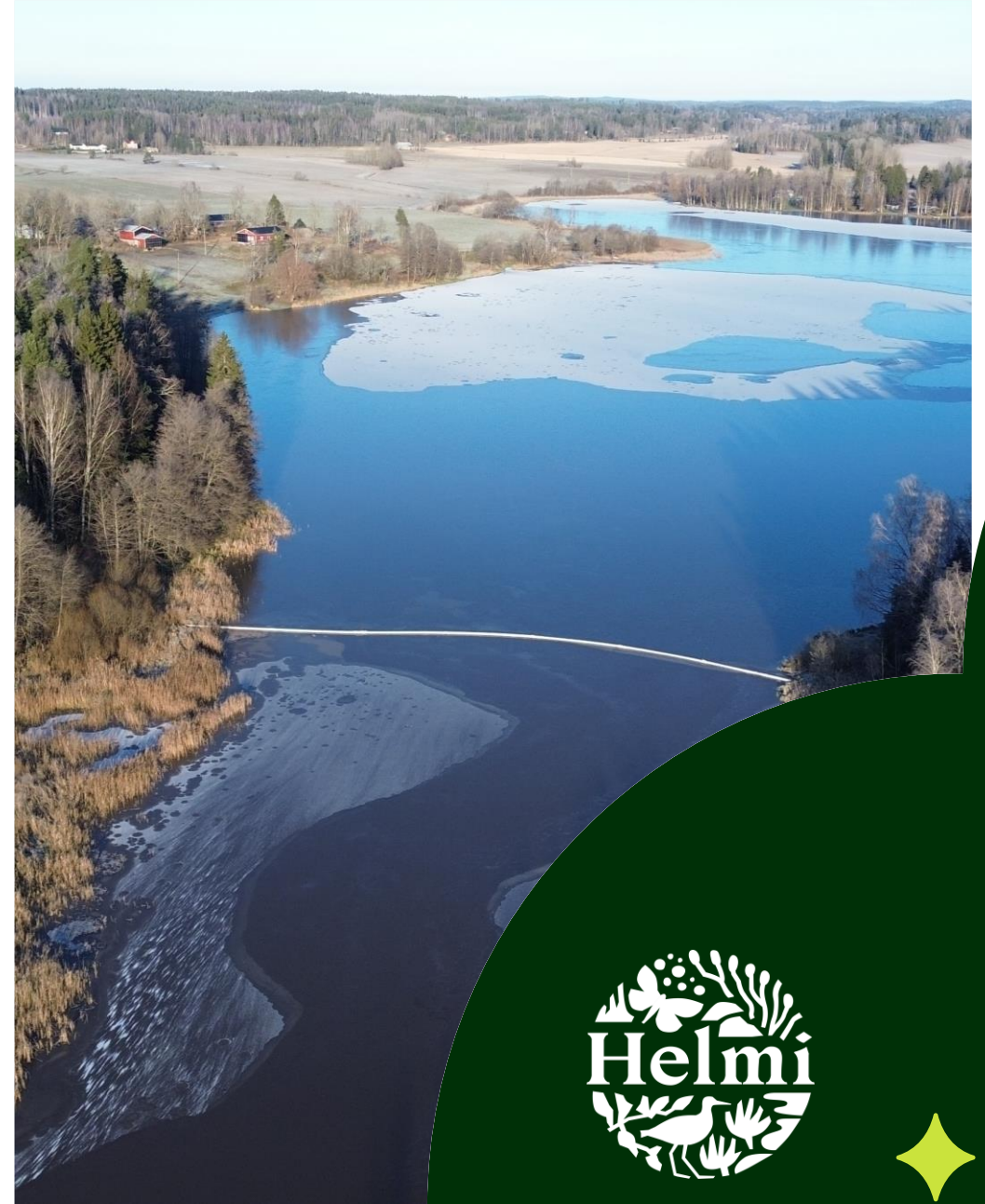
Vaikutusarviot luontoon

- Merkittävä pitkäaikainen hyöty suojelun perusteena oleville vesilinnuille.
- Alueella tavataan runsaslukuisesti tiukasti suojeltuja direktiivilajeja.
 - 2024 selvityksissä laskettiin 163 täplälampikorentoa ja 205 lummelampikorentoa.
 - Soidintavia viitasammakkokoiraita havaittiin alueella yli 200 yksilöä.
- Varsinaista Natura-arviointia ei tarvittu hankkeen parantavan luonteen vuoksi.

Lupapäätöksen keskeiset ehdot

- Töitä saa suorittaa vain lokakuun alusta maaliskuun loppuun.
- Työskentely on kielletty lintujen pesimäaikana ja kalojen kutuaikana.
- Ennen aloitusta vaaditaan luonnonsuojelulain mukaiset poikkeusluvut direktiivilajeille.
- Samentumisen leviämistä on seurattava ja tarvittaessa käytettävä suojaverhoja.
- Laidunpolun virtausaukkojen kapasiteetti on säilytettävä ennallaan.
- Vesistötarkkailua on tehtävä työn aikana ja kaksi vuotta sen jälkeen.

Haasteet toteutuksessa

- Vaanilanlahden mataluuden vuoksi kuljetusproomuja ei pystytty uittamaan.
- Käynnissä ollut virastouudistus hidasti viranomaistoimintaa odotetusti ja paljon.
 - Proomuväylien/vaihtoehtoisten menetelmien luvitusprosessit pitkittyivät.
- Tarvittavia poikkeuslupia ei saatu ajoissa hankkeen aikatauluun nähden.

Kova talvi pelasti

- Alueelle osui erittäin kova pakkastalvi. Ranta-alueille muodostui paksu ja koneet kestävä jääpeite.
- Raskaat ruoppauskoneet ja massat ajettiin jäätynyttä rantaa pitkin.
- Tyhjät kuorma-autot palasivat takaisin lastauspisteelle suoraan jään yli.
- Uusi logistinen malli mahdollisti työn loppuunsaattamisen määräajassa.

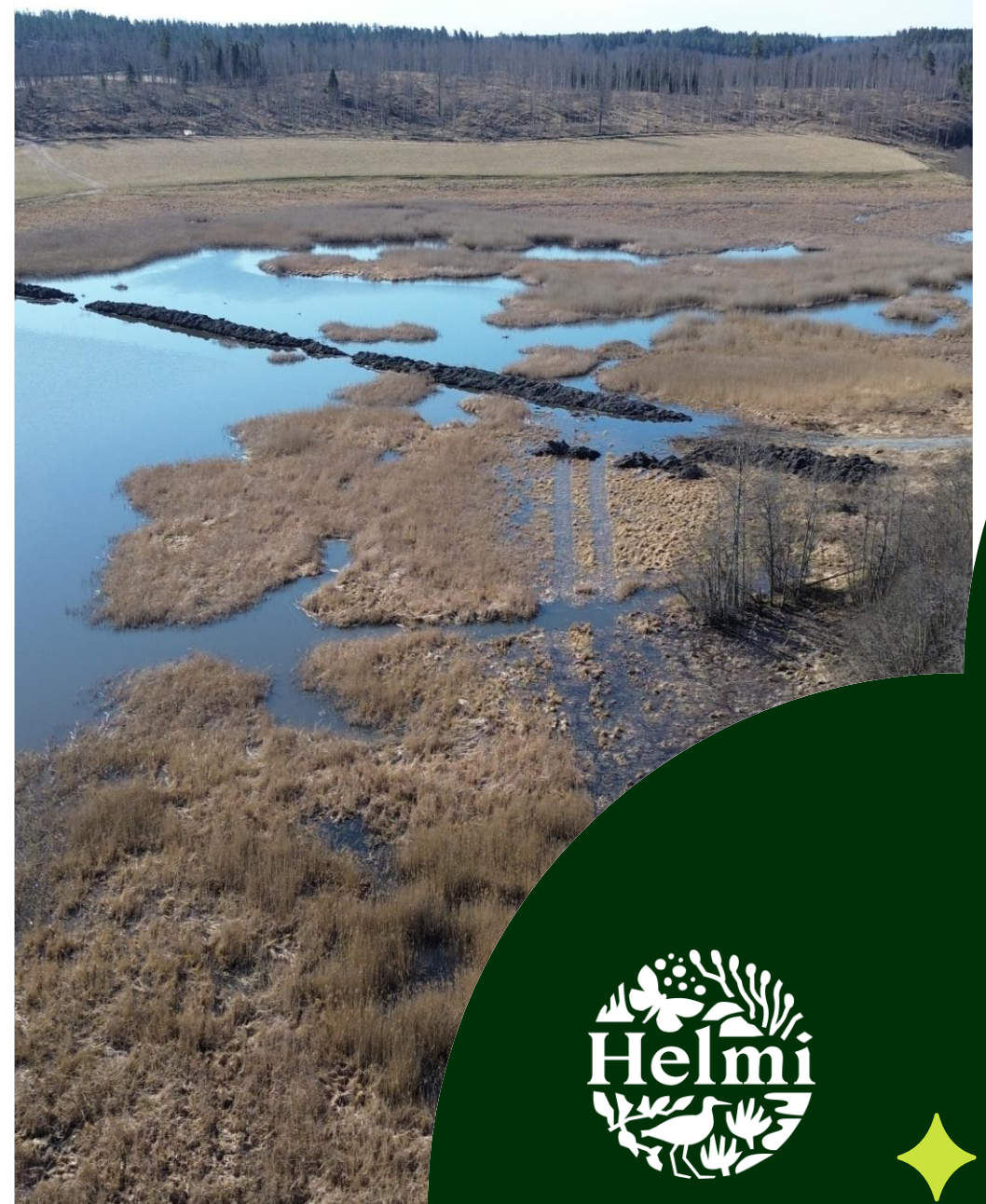
Haasteet massojen laadussa ja läjityksessä

- Ruopattava pohjasedimentti osoittautui erittäin löysäksi ja vetiseksi.
- Pesimäsaarista ei voitu tehdä suunnitellun kokoisia.
- Massojen takaisinvaluman estämiseksi suunnitelmaa jouduttiin muuttamaan lennosta.
 - 10 000 kuutiometrin suuruinen lisäläjitys peltoalueille Natura-alueen ulkopuolelle
- Penkkapolku jouduttiin muuttamaan erillisiksi saarekkeiksi.

Opiksi?

- Haasteista huolimatta hanke onnistui ja linnuston elinolosuhteita parannettiin merkittävästi.
- Vesistökunnostushankkeissa on varauduttava sääolosuhteiden voimakkaaseen vaihteluun.
- Pohjasedimentin laadun vaihtelu vaatii joustavuutta läjityssuunnitelmilta.
- Alueen linnuston, korentojen ja vedenlaadun seuranta jatkuu pitkäaikaisohjelmalla.

Linnusto

Vesilintulajisto on säilynyt monipuolisena, ja alueella pesii edelleen useita vaateliaita kosteikkolajeja, kuten haapana, heinätavi ja lapasorsa.

Pesivien kahlaajien määrät ovat säilyneet melko vakaina, tärkeimpinä lajeina töyhtöhyppä ja taivaanvuohi.

Vasarlantlahti toimii merkittävänä muutonaikaisena levähdysalueena erityisesti hanhille sekä useille kahlaajalajeille.

Lokkilinnusto on taantunut voimakkaasti. Naurulokki ei enää pesi alueella, ja myös kalatiira esiintyy lähinnä satunnaisena pesimättömänä lajina.

Kokonaisuutena Vasarlantlahti säilyttää asemansa arvokkaana kosteikkokohteena erityisesti vesi- ja kosteikkolinnuston sekä muuttolintujen levähdysalueena.

uk

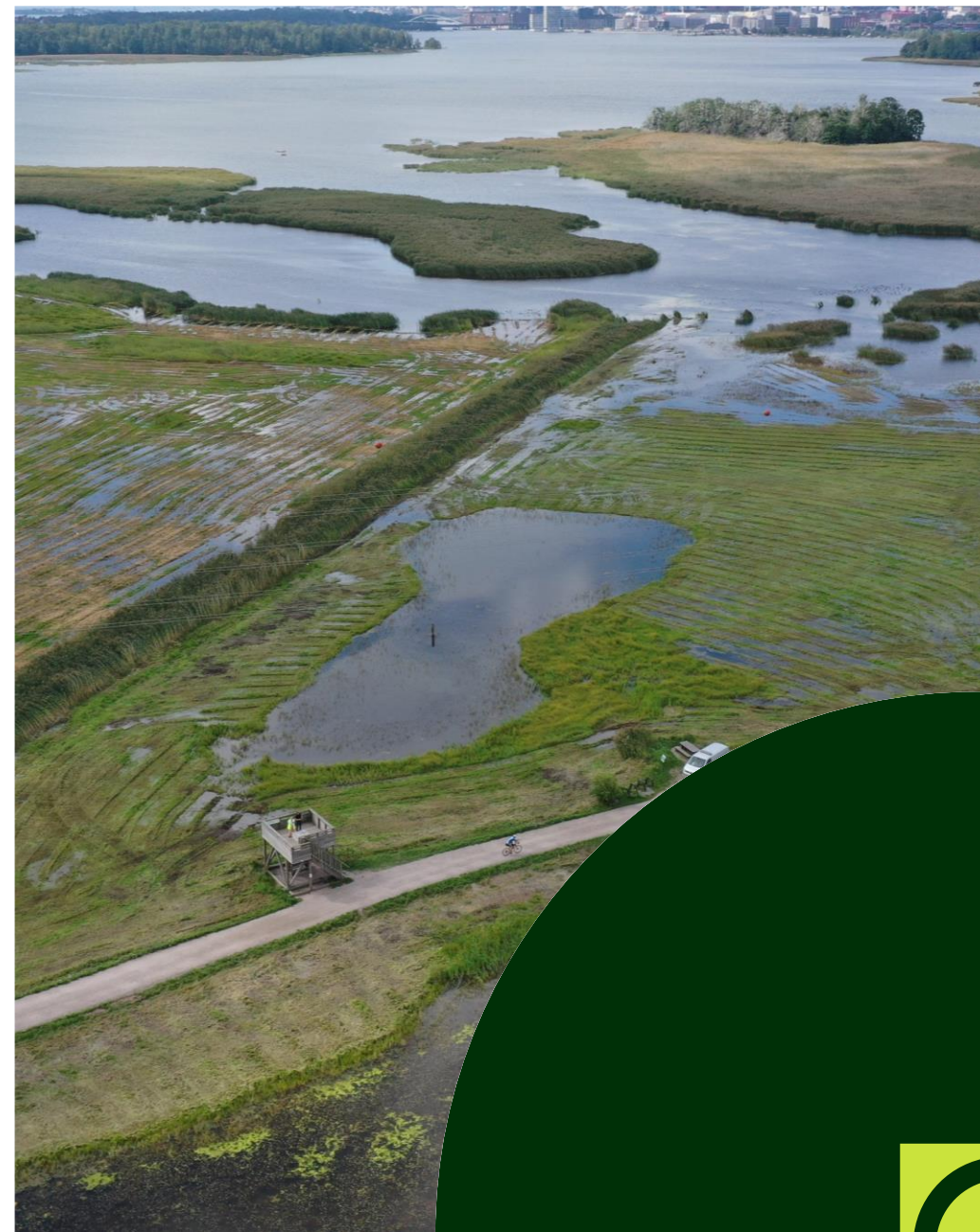
Hoidon ja suojelun keskeiset vaiheet:

- Ajankohta Keskeinen vaihe ja toimenpiteet
- 1948–1959 Suojelun alku: Helsinki perusti ensimmäisen alueen (1948), valtio rauhoitti Viikin (1959).
- 1962 Yhdistäminen: Alueet yhdistettiin viralliseksi Vanhankaupunginlahden luonnonsuojelualueeksi.
- 1976 Ramsar-status: Alue liitettiin kansainvälisen kosteikkosopimuksen suojelulistalle.
- 1980-luku Seuranta: Systemaattisen linnuston- ja ympäristönseurannan käynnistäminen.
- 1990-luku Ensimmäiset hoitotoimet: Laidunten (lehmät) palauttaminen Lammassaassa vuonna 1994.
- 1997–2000 EU LIFE -projekti: Suojelualue laajeni 20 %. Ensimmäiset lintutornit ja pitkospuureitit rakennettiin.
- 2003–2007 Lintulahdet LIFE: Ruovikon niittoa, ruoppauksia, raivausta ja pienpetopyyntiä.
- 2010-luku Vakiintuminen: Säännöllinen hoito, laidunalan laajennukset ja jatkuva seuranta vakiintuivat.
- 2021–2030 Helmi-ohjelma: Niittoja sekä uusia lampareita vesilinnuille Purolahteen ja Viikinojan varteen.
- 2024– Priodiversity LIFE: Valtakunnallinen hanke tukee perinnebiotooppien ja kosteikkojen hoitoa.

Niitot nykyään keskeinen jatkuva toimenpide

- Vuosittain tilataan noin 30 ha niitto
- Toteuma vaihtelee meriveden korkeuden mukaan
- Halvin niittokohde (413 €/ha alv 0%)

- Niittomurskaus rinnekoneella
 - 2025 testissä pienet koneet
- Tarkoitus murskata ruovikko avoveteen ja lampareiden reunoille asti

Kaivamalla tehdyt isommat kunnostukset

- Viikinojan lampareet
- Purolahden lampareet

Elinvoimakeskus

1932

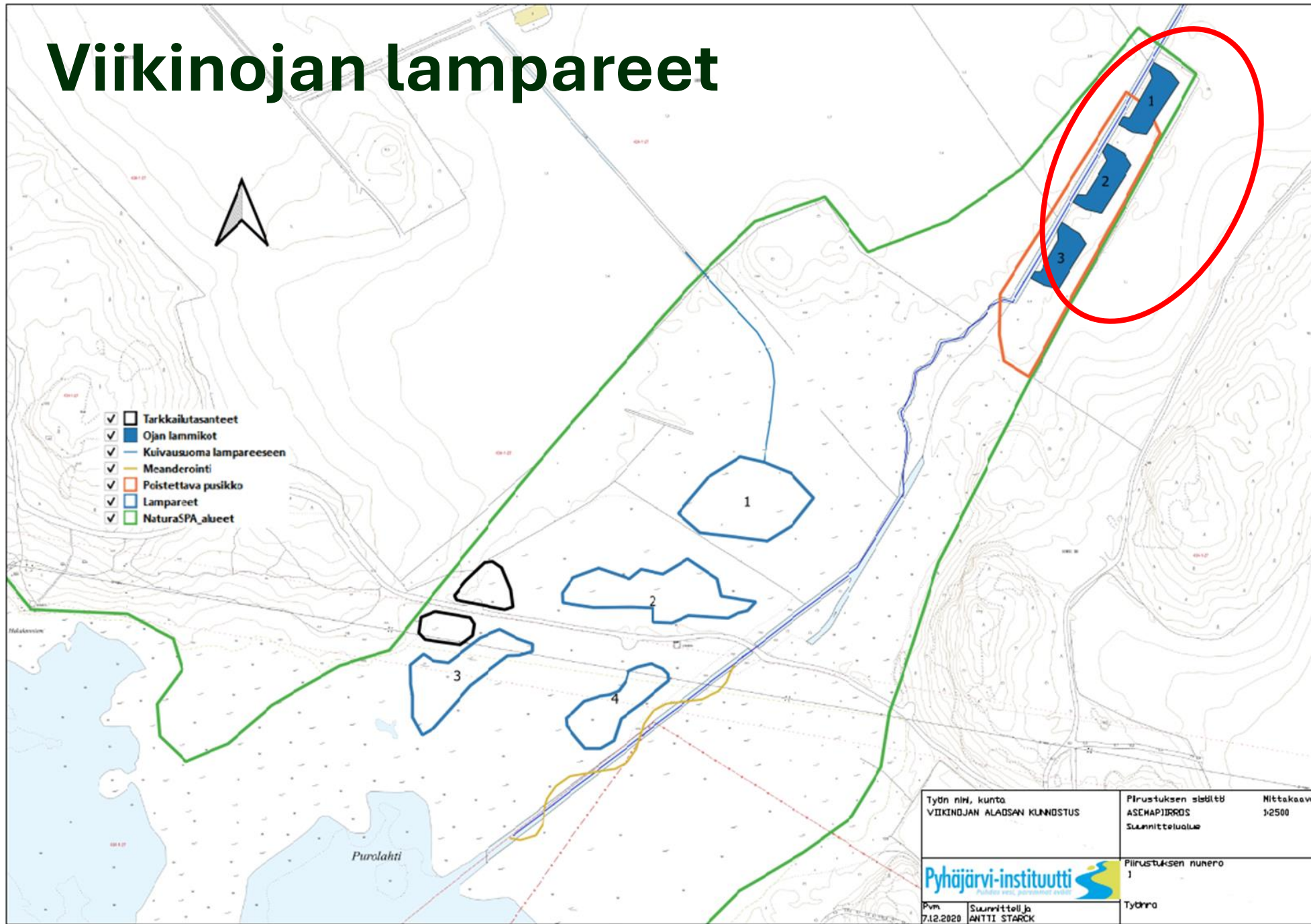

2020

Viikinojan lampareet

Lähtötilanne: pusikoitunut suora ojanpätkä

Työt aluillaan, 2021

Suunnitelman mukaiset lampareet

Muokatut lampareet

- Lampareista tehtiin luonnollisemman näköiset
- Massoja yhteensä 2700 m³

Purolahden Lampareet

- Työt alkoivat 7.12.2022

Työt alkoivat

- Aloitus 7.12.2022
 - ajoreittien jäädytys
 - samanaikaisesti aloiteltiin kaivuita

Kuva: Tuomas Lahti

Lopputulos: ilmakuva 2023

Elokuu 2026

Linnusto

Vanhankaupunginlahti on edelleen valtakunnallisesti merkittävä lintuvesi.

Vesilintujen pesimäkannat eivät ole välttyneet yleiseltä taantumiselta, mutta alue säilyttää suuren merkityksensä muutonaikaisena kerääntymisalueena.

Kahlaajat hyötyvät erityisesti rantaniittyjen hoidosta ja avoimien elinympäristöjen ylläpidosta.

Lokkilinnuston taantuminen on ollut selvä heikkous koko kosteikon linnustokehityksessä.

Pitkäjänteinen hoito on auttanut ylläpitämään alueen poikkeuksellisen korkeita linnustoarvoja myös muuttuvissa ympäristöolosuhteissa.